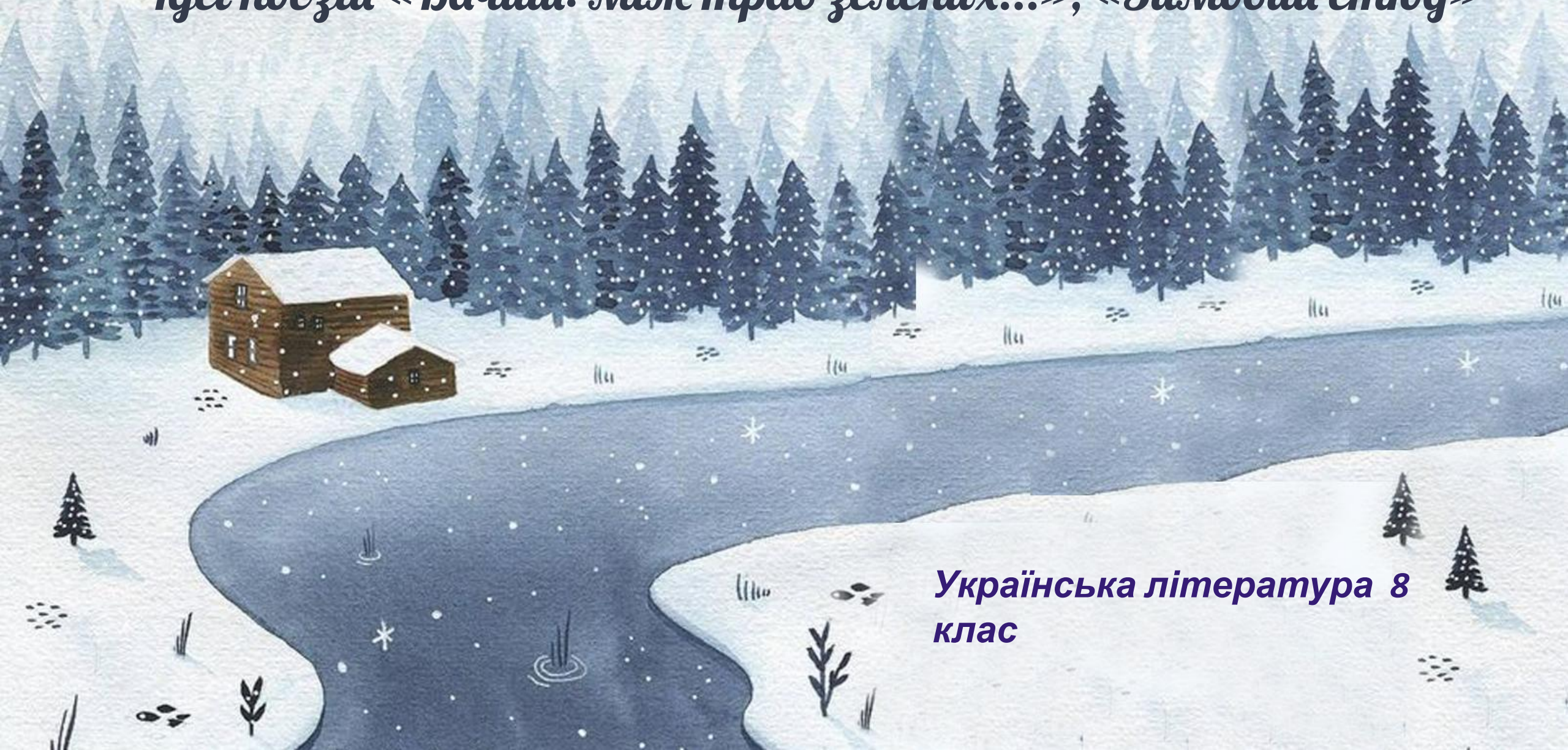

*Володимир Підпалый. Коротко про митця.
Ідеї поезій «Бачиш: між трав зелених...», «Зимовий етюд»*

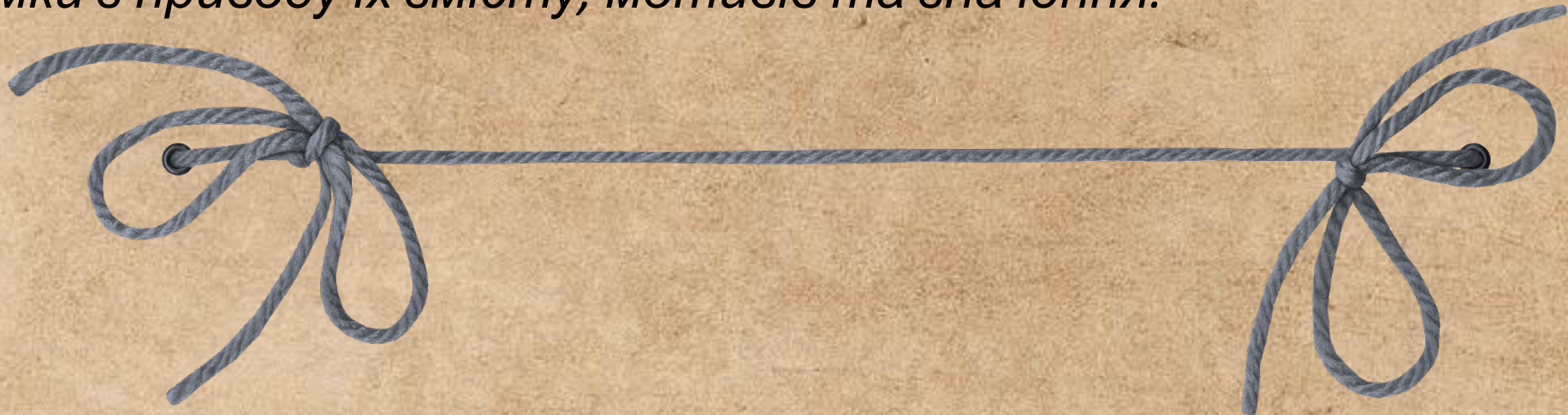

**Українська література 8
клас**

Восьмикласники!

Сьогодні на уроці ви:

- *Познайомитесь із життям та творчістю українського поета-шістдесятника Володимира Підпалого;*
- *прочитаєте та проаналізуєте його твори «Бачиш: між трав зелених...», «Зимовий етюд»;*
- *з'ясуєте образи творів, мотиви, жанрову своєрідність;*
- *Пригадаєте, який жанр називають етюдом та які його особливості*
- *дослідите актуальність тексту творів Володимира Підпалого, висловите власні думки з приводу їх змісту, мотивів та значення.*

Володимир Підпалий

Найкраще дізнаватися про життя письменників від них самих. У 1966 році у віці 30 років Володимир Підпалий написав свою біографію, з текстом якої ми можемо ознайомитись:

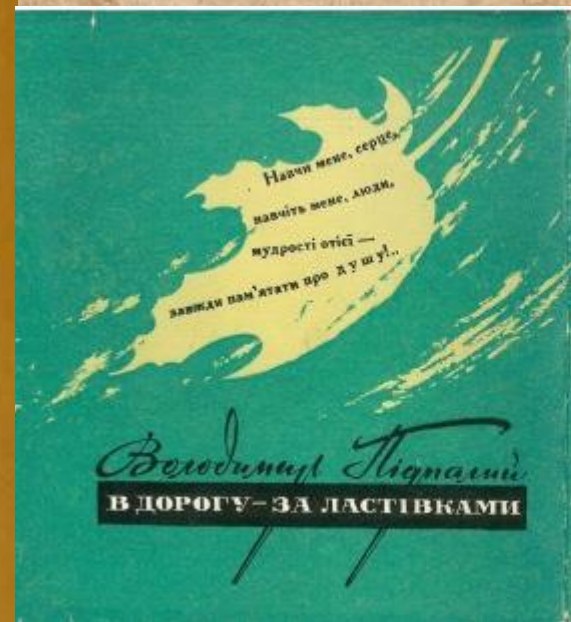
«Народився я в селі Лазірках 9 травня 1936 року, за 25 км від Лубен. Мати Ольга Степанівна — козачка з хутора Макарівщини, а батько Олексій Лукович — виходець з-під Великої Багачки. Мати знала тьму казок та приповісток, шанувала загадки і вміла знаходити до них ключ. Але ніколи я не чув, щоб вона співала... Мати вміла і любила працювати, кохалася у квітах і чистоті. Батько працював на залізниці, любив сади і бджільництво. Загинув під Києвом 1943 року. Пам'ятаю його добре. В селі й до сьогодні розповідають про те, як він співав. А я пам'ятаю дві його пісні — про Байду та «Ой забіліли сніги».

Учився я у Величанській семирічній та Лазірівській середній школах. Любив (і люблю) історію, літературу; донині не знаю і не розумію точних наук. В школі читав дуже багато, але без ніякісінької системи. 1953 року закінчив 10 класів; 1955 року був мобілізований на флот. Службу служив, але не любив: нудьгував за степом, садами. 1957 року демобілізувався (через хворобу ніг) і поступив до Київського університету на філологічний факультет (український відділ), який і закінчив 1962 року. Перші вірші видрукував на шпальтах комсомольських «Молоді України» та «Зміни» (1958 р.). У Державному видавництві художньої літератури 1963 року вийшла перша збірка «Зелена гілка», а роком пізніше — «Повесіння» у «Радянському письменникові». Нині підготував дві книги: «Тридцять літо» для видавництва «Молодь» та «Книгу лірики». Мрію написати пісню... Працюю старшим редактором поезії у «Радянському письменникові». Одружений, маю доньку. Позапартійний. Позаспівковий. Київ, 26 вересня 1966 р.»

Володимир Підпалий

1967 року Володимир Підпалий вступив до Спілки письменників. Того ж року вийшла в світ і згадувана збірка «Тридцять літо». Після того були й інші книжки: «В дорогу — за ластівками» (1968) та «Вишневий світ» (1970). Зі своїх творів Володимир Підпалий постає борцем за відродження української культури, людиною-подвижником, що в нелегкі 60 — 70-і роки ХХ ст. підтримував справжню літературу, писав і редагував справжні твори.

Поет-шістдесятник

Шістдесятництво - частина української інтелігенції 1960-х років ХХ століття, які проявили національну свідомість і моральну опозицію тоталітарному державному режиму. Даний феномен у культурі був характерним не лише для України, але і Радянського союзу загалом. Він виражався у створенні моральної опозиції до тоталітарного державного режиму. Шістдесятництво стало можливим через політичні процеси, які відбувалися у Радянському Союзі. Період після смерті Сталіна та розвінчання його культу створили передумови для появи нового покоління талановитих літераторів та митців.

Володимир Підпалый належав до поетів-шістдесятників, які не просто працювали у 60-х роках ХХ століття, а виробили і відстояли свою художньо-естетичну позицію у громадському та культурному житті. Поезія стала виразником ідей, настроїв, почуттів цілого покоління. За сміливу правду героїв жорстоко карали. Наприклад, Володимира Підпалого неодноразово «запрошували» на профілактичні бесіди до КДБ, видавництвам давали негласні вказівки гальмувати публікації поета в періодиці. Сам Підпалый згадував: коли він працював у редакції журналу «Радянський письменник» старшим редактором, слово «Україна» вимовляли обережно, з оглядкою. У віршах це слово заміняли на «Батьківщина». Та поети-шістдесятники залишалися чесними і безкомпромисними.

Загадковою була і смерть письменника, адже з життя він пішов від променевої хвороби 24 листопада 1973 року у віці 37 років. Ознаки хвороби почали шквально розвиватись в другій половині дня 22 лютого 1972 року. Побутує версія, що Володимира Підпалого було отруєно, а до вбивства причетні співробітники КДБ. Це

«Бачиш: між трав зелених...»

Бачиш:
між трав зелених,
як грудочки, пташата...
Станьмо ось тут
навшпиньки
спокій їх берегти.
Може, не зможу батьком –
стану їм старшим
братом;
будь їм,
маленьким, сірим,
просто сестрою ти...
Кажеш,
що не зумієш,
не маєм любові й хисту...
Що ти?!
А руки?! Серце?!
Куди заховати їх?!

Яструб-розбійник свисне
раптом над беззахисними,
ляже на нашу совість
за нашу байдужість
гріх...
Треба в житті любити
гаряче і багато:
сонце, дощі зернисті,
дороги в пилу,
траву!
... Бачиш: в гнізді малому,
як грудочки,
пташата,
немічні ще,
невміло ворушаться
і живуть!..

Трацюємо над змістом твору

- Як ви вважаєте, до кого звертається автор у творі?
- Чому пташат, на думку поета, необхідно захищати й берегти?
- Чому він використовує в тексті слова «станьмо ось тут навшпиньки»?
- Ким він намагався стати для малечі? Як це характеризує митця?
- Чи маємо право проявляти сумніви і боязкість?
- Чому руки і серце є тими засобами, за допомогою яких можна протистояти невпевненості?
- У чому митець бачить людський гріх?
- Чому совість є виявом людяності?
- Чи є в поезії приховані запитання до читачів? Які саме?

Чи складно в житті бути уважним до природи?

Чи важко любити навколишній світ?

Що заважає сучасним людям бережно ставитися до оточуючого середовища?

Чи важко любити навколишній світ?

Пригадайте

Рима — співзвуччя закінчень у суміжних та близько розташованих словах

Ритм — рівномірне чергування мовних, звукових, зображальних елементів у відповідній послідовності

Літературний практикум

Бачиш: (2)
між трав зелених, (5)
як грудочки, пташата... (7)
Станьмо ось тут
навшпиньки (7)
спокій їх берегти. (6)
Може, не зможу батьком – (7)
стану їм старшим братом;
(7)
будь їм, (2)
маленьким, сірим, (5)
просто сестрою ти... (6)
Кажеш, (2)
що не зумієш, (5)
не маєм любові й хисту... (8)
Що ти?! (2)
А руки?! Серце?! (5)
Куди захвати їх?! (7)

Яструб-розбійник свисне
(7)
раптом над беззахисними,
(8)
ляже на нашу совість (7)
за нашу байдужість
гріх... (7)
Треба в житті любити (7)
гаряче і багато: (7)
сонце, дощі зернисті, (7)
дороги в пилу, (5)
траву! (2)
... Бачиш: (2)
в гнізді малому, (5)
як грудочки, (4)
пташата, (3)
немічні ще, (4)
невміло ворухаться (7)
і живуть!.. (3)

Літературний аналіз тексту

Тема: заклик до бережного ставлення до природи, до всього живого на землі.

Ідея: возвеличення людяності, бережливого ставлення до природи та всього живого.

Жанр: пейзажна лірика

Художні засоби:

Епітет: дощі зернисті

Метафори: заховати руки, серце; яструб свисне; ляже на совість гріх;

Порівняння: як зрудочки пташата; яструб-розбійник

«Зимовий етюд»

*Трішки туману і трішки інею,
неба льодинку холодну —
на шлях...*

*Вечір, мов казка, над Україною
казка, як вечір,
аж синьо в очах...*

*Там, за тополями,
за огорожами,
де місто тікає на ніч в степи —
все запорошене,
все насторожене,
вся Україна заслухалась —
і не спить...*

Теорія літератури

Етюд – невеликий за обсягом, переважно безсюжетний твір настроєвого характеру.

Невеликий обсяг

Відсутній чіткий сюжет

Передача враження

Висока емоційність

Настровеість

Велика кількість художніх засобів

Літературний аналіз тексту

Тема: зображення краси зими

Ідея: возвеличення краси природи, гармонії людини та природи, любові до рідного краю

Жанр: етюд

Художні засоби:

Метафори: неба льодинку холоду; синьо в очах; місто тікає; все насторожене: Україна заслухалась і не спить.

Сьогодні на уроці

я дізнався...

я пригадав..

я запам'ятав...

мене вразило...

Домашнє завдання

Зробити колаж із ілюстрацій до одного із творів Володимира Підпалого.

